

לקה מזב

יצא לאור ע"י רשת מסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת אחרי מות-קדושים ותשס"ו

7:31	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:02	מציאת שבת
8:50	מק"ש מג"א
9:26	מק"ש גר"א
12:54	חצות

ותולין אי"ע באילן גדול, הגאון האלהי, הצדיק יסו"ע ר' לוי יצחק מברדיצ'וב זצ"ל וזו"ע, שדרכו היה ללמד זכות על ישראל (כמובן לפני הקב"ה בתפילותיו ו"טענותיו"), וממילא כל המרבה ללמד זכות הרי הוא משבח, והגיע הדבר עד כדי ביטול מצות התוכחה. ומעשה במתחמד א' שהתריז נגד הרב המרא דאתרא בעירי, על שהוכיח לאיש א' שאכל נבלות וטריופות במטבח של רשעי ישראל, והוכיח אותו הרב על זה כדת, ויצעק המתרברב ומתחמד שאסור ללמד חובה על ישראל. ואי"כ בטלת מצות תוכחה, ואיש הישר בעיניו יעשה באין מוחה בעושי רשעה מחשש "לימוד חוב"!

ואין שום ספק, שאם אנו רואים איש או אשה עוברים על דת משה וישראל, חייבים אנו למחות בידם עד כמה שאפשר (עד נזיפה או הכאה – ערכין ט"ז), וכן חייב כל רב בישראל ימוכיח בשער להגיד לעם ישראל פשעם ולבית יעקב חטאתם, ואפילו ביום דין או מכ"ש ביום דין, כדי שישונו אל ה' וישבו ורפא להם, וה"למוד חוב" הזה זכות הוא לישראל, ומקרב את לבם לאביהם שבשמים.

בד"א כשהמוכיח מדבר אל העם או אל יחיד. אבל בשעה שהרב או המוכיח מדבר ומתפלל לפני הקב"ה, אז עליו ללמד זכות על ישראל (אע"פ שחטא), ולמצוא "תירוצים" על עונותיהם ופשעיהם אפילו בדרך עקלתון הרחוקה, ותמיד צריך לחפש זכויות ולדבר טוב על ישראל לפני הקב"ה, ואין זה נוגע למצות תוכחה שהיא קיימת בכל המסיבות ובכל הזמנים, כי באופן אחר הלא תפוג תורה מישראל.

ואת ההבדל הפשוט הזה אנו רואים בבגדי הכה"ג ביוה"כ, שבשעה שהוא עובד בעזרה, המלאה כהנים וישראלים שבאו לראות בעבודה בבית אלוקינו ביום הקדוש, לובש הכה"ג את בגדי הזהב שלו, ואע"פ שעי"ז הוא מזכיר את חטא העגל, אין בכך כלום, אדרבה, יראה העם ויזכור את אשר הקצפנו את ה' אלוקינו בחורב, ויבוש וישוב אל ה', אבל בשעה שהכה"ג נכנס לקדוש הקדשים, לפני ולפנים, ואסור לשום אדם להיות אז אפילו בהיכל, כאמור "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקדוש עד צאתו". והכה"ג מתפלל אז אל ה' על עם ישראל לבדו ואין איש שומע – אז בודאי אין שם ענין של תוכחה. ועליו למצוא כל מיני תירוצים ואמתלאות לחפות על עונות בני ישראל, וללמד עליהם זכות לפני המקום, ומכ"ש שעליו לסלק כל דבר המזכיר את עונות בני ישראל, לפשוט את בגדי הזהב שממנו נעשה העגל וללבוש בגדי בוץ לבנים, סימן למחילת העונות כאמור (ישעיה א' י"ח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

(אזנים לתורה)

שנכנס לפני ולפנים". והדבר תמוה, מה ענין זה אצל זה, ומדוע ראו להחשיב את התורה דוקא מכאן גדול.

כתב הג"ר שלמה היימן, כי מפי הג"ר חיים עוזר גרוז'נסקי שמע מה שתיך בזה סבו, הגאון רבי ישראל סלנטר: הנה כי כן, האדם היותר קדוש מכלל עם ישראל היה זה הכהן הגדול. היום הקדוש ביותר מכל ימות השנה הרי הוא יום הכיפורים, ואילו המקום הקדוש ביותר בתבל הוא קדש הקדשים. נקל לתאר אפוא כמה קדושה תמצא אם אך יתאחדו שלוש קדושות הללו לשעה אחת יחדיו, מה נוראה ונשגבה היא הקדושה הזו.

אף על פי כן, אמרו חז"ל, "יקרה היא מפנינים, מכאן גדול שנכנס לפני ולפנים". הוי אומר, קדושת התורה עוד יותר גדולה ונשגבה מכאן גדול שנכנס ביום המקודש ביותר לקדוש הקדשים, ואף על פי שמאחד בזה את שלוש הקדושות הנוראות ביותר לישראל. ללמדך עד כמה מעולה וגדולה היא קדושת התורה על פני כל קדושה אחרת.

(בשם רבי ישראל מסלנט)

"בזאת יבא אהרן"
דורשי רשומות אמרו, כי ג' דברים מועילים לתשובה ולבטל גזירה ולקרב הגאולה, והם קול צום ממון, שמספרם שוה, ושלשתן גימ' זא"ת וזהו (תהלים כ"ז) "בזאת אני בוטח", זת"ד.

וזה יש לרמוז (לקמן כ"ו מ"ד) "ואף גם זא"ת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים". דהני תלת מילי מועילים להגן בגלות לקרב הגאולה. ואפשר זה רמז (משלי יט, כא) "עצת ה' היא תקום", עצ"ת ר"ת עיני צדקה תורה שהם הג' האמורים, ודוק והארך.

(נחל קדומים)

"כתונת בד קודש ילבש"
הרמ"א בשו"ע (יור"ד קע"ט ב') כתב שאין מתחילין ביום שני וביום רביעי, ואין נושאין נשים אלא במילוי הלבנה, ובדבר מצוה מתחילין בב"ד, כגון להתחיל ללמוד מסכת, וסימן לדבר "ב"ד קודש ילבש". (דברי אליהו)

"כתנת בד וגוי"
מגיד שאינו משמש לפני בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ, שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (ר"ה כ"ו). אלא בדי ככהן הדיוט וכולן של בוץ – רש"י.
והנה בימים האחרונים, רבו המתחסדים המראים את עצמם כאוהבי ישראל (ה' ישמור את עמו מאוהבים כאלה). וקוראים מלא אחר כל מוכיח בשער המגיב על פרצות הדור, ואומרים, שאסור ללמד חובה על ישראל,

פנינים לפרשת אחרי מות

"וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו" (טו, א)
חז"ל אומרים כי משה אמר לאהרן אחיו "בקרובי אקדש, סבור הייתי בי או בד (נוסח אחר: בי ובד), עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממך". כיון שכך היה קשה למשה, למה המיתם ה', הרי יכל לקחתם חיים, כמו חנוך ואליהו שעלו חיים השמימה. אלא מה ההבדל ביניהם, שהללו לא עלו אלא עד עולם המלאכים, לפיכך יכלו לעמוד שם עם הגוף. אבל נדב ואביהו עלו עד עולם האצילות, קרוב מאד להקב"ה על כן לא יכלו לעלות עם גופם והוצרכו למות.

זהו שאמר לו הקב"ה למשה "אחרי מות שני בני אהרן", ומדוע מתו ולא העלתים חיים, משום ש"בקרבנתם לפני ה' וימותו", רצה לומר, שקרבו לשכינה עד מאד, ולפיכך וימותו". (בשם רבי שמשון מאוסטרופול)

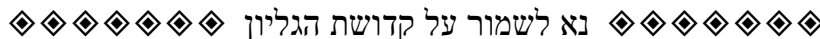
"ואל יבא בכל עת אל הקדש וגוי ולא ימות כי בענן אראה על הכפורת" (טו, ב)
כי רש"י – לפי שגילוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא.

כתב החסיד יעבץ בפירושו לאבות (פ"א מ"ד) עה"כ ביחזקאל (מ"ו ט) "ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצאו" – "כי הקפיד השי"ת שלא יראה השער ב' פעמים, פן ישוה בעינו לשער ביתו וקירות הבית לקירותיו וכו', וזה היה עון העגל, שהיה האוהל בתוכם עד שמאסו בו ואמרו "עשה לנו אלהים", ומשה רבינו ע"ה הרגיש בזה ונטה את האוהל "מחוץ למחנה הרחק מן המחנה".

ההרגל הוא האויב הגדול של כל רגש קדושה והתרוממות, בשעה שניצב האדם אל מול הנעלה והנשגב, ובנפשו מתנוצצים זיקים של אש קודש, מתנגב אליו ההרגל ומכבה את גחלי הקודש בזו אחר זו, עד כי תדעך האש כליל.

מי לנו גדול מאהרן הכהן קדוש ה', אשר טרם יכנס לפני ולפנים, הרי הוא פורש ז' ימים "פרישה של קדושה" (תוספתא פ"ב דפרה), ואעפ"כ הוזהר בכל חומר הדין "ואל יבא בכל עת אל הקדש – לפי שגילוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא.

"בזאת יבא אהרן אל הקדש" (טו, ג)
במסכת הוריות (ג, א) נאמר על מעלת התורה הקדושה, "יקרה היא מפנינים, מכאן גדול

"ורחץ במים את בשרו ולבשם" (טז, ד)
בכל הרחיצות כתוב "ורחץ בשרו במים".
ויתכן דתנן (יומא ל"ד): ירד וטבל עלה
ונסתפג, והאריך במשנה למלך" (ה' עבודת
יוה"כ ב' ב) מה צריך להסתפג. ומשום
דמצות בגדי כהונה "בד" – שיהיו חדשים
(זבחים י"ח): וכי יתלחלו במים יושחק
חידושן, וכמו דאם הוצרכו לנתר אין מכבסין
אותן כו' (שם פ"ח), ובגדי לבן מצותן
במובחר שבבד, וכי לא יסתפג יוסר לבנינותו,
ולכן כתיב "במים את בשרו" שיהיה בשר
יבש לא לח ממים ופשוט. (משך חכמה)

"וזה"ל לשון "משנה למלך" :

והנה ספוג זה הוזכר בגמ' במקומות הרבה,
וכל שמזכיר טבילת כה"ג קטני עלה ונסתפג,
ולא ראיתי למפרשים אם ספוג זה הוא חיוב
או אורחא דמלתא נקט, דמסתמא כל הטובל
מסתפג לאחר טבילה, ומדברי רבינו
(הרמב"ם) דקאמר "ומסתפג" משמע דחיובא
הוא.

ונראה דחיוב זה הוא משום דקיי"ל (זבחים
י"ט) דאפילו נימא אחת או עפר, אם היתה
בין בשר לבגד, הרי זו חציצה ועבודתו פסולה
וכמ"ש רבינו (בפ"י מה' כלי המקדש ה' ו'),
ולפ"י יש לחוש שמא בטבילה נדבק בבשרו
מעפרירות המים נימא או עפר, ומשו"ה חייב
להסתפג אחר טבילה, ואף דנימא דאין לחוש
לזה, מ"מ הרי כתב רבינו (שם בדין ז') שצריך
לזוהר שלא תכנס הרוח בשעת עבודה בין
בשרו לבגדו עד שיתרחק הבגד מעליו,
ופשיטא דלא גרעי מים מרוח, וא"כ צריך
לספוג, משום דשמא המים יהיו מבדילים בין
הבגד לבשר, ומשו"ה קאמר רבינו ועולה
ומסתפג.

האמת דבפ"ק דתמיד מ"א תנן ירד וטבל
עלה ונסתפג, והתם פשיטא דאורחא דמילתא
נקט, וזהו שרבינו בפ"ח מה' בית הבחירה
כשהעתיק משנה זו השמיט הא דעלה ונסתפג
יעו"ש.

"יומאת עדת בני ישראל יקח וגו'" (טז, ה)
זכר כאן מה שיקח מאת עדת בני ישראל עד
שלא סיים מה שיעשה בקרבנות.
והוא להישייר לב אנשים, שלא ישתדל אדם
עבור עצמו, כי אמר החכם (אבות א, יד)
וכשאני לעצמי מה אני, והעיקר שישתדל מה
שבחוקו להישייר לזולתו, ויבנה גם הוא ממנו,
ולזה המצוה שישקוד על תקנת עדתו מה
שחוקו בחוק האפשרי. ואז קרבנו יהיה נרצה
ביותר שיכפר בעדו. (מלא העומר)

"גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל" (טז, ו)
הג"ר אהרן וולקין מפניסק הקשה, איך זה
שדוקא השעיר הפנימי, אשר בו מתעסק
הכהן גדול עצמו, מכניס דמו לפני ולפנים
בקדושה וטהרה, ואימוריו נקרבין על
המזבח, הוא אינו מועיל לכפר כי אם על
טומאת מקדש וקדשיו. ואילו השעיר
המשתלח, אשר אין לגבוה ממנו כלום,
והמתעסק בו אינו אלא איש עתי, יכול להיות
זר, ואפילו טמא, ואין בו את כל עבודת
הקודש, דוקא הוא מכפר על כל הקלות
והחמורות. אתמהא!

אלא, כל עיקר הקרבן הוא שיתן האדם אל
לבו לשוב בתשובה שלמה, וידמה בנפשו שכל
הנעשה בבמה היה בעצם ראוי להעשות בו
עצמו. כיון שכך מאחר שכל מעשה הקרבן
הפנימי, נעשים בפנים, בקדושה ובטהרה,
הרואה אמר "תמות נפשי מות ישרים", ואין

המראה מטיל עליו מורא ופחד. ממילא
כפרתו מועטת, רק על טומאת מקדש
וקדשיו, כדוגמת קדושת הקרבן, לא יותר.
אבל הרואה סופו של השעיר החיצוני, כיצד
הוא משתלח מבית ה', אל ארץ גזירה, ואבריו
מתפרקים ומתפזרים לעזאזל אשר בארץ
ציה וצלמות, וחושב על מה שהיה ראוי
להעשות בו עצמו, או אז נופלת עליו אימה
גדולה, ומזעזעת את כל נימי נפשו לשוב
באמת ובתמים. אשר על כן מועיל הקרבן
לכפר על כל עוונותיהם של ישראל, קלות
כחמורות.

(מפי רבי אהרן וולקין, "ח"בית אהרן")

"וגורל אחד לעזאזל" (טז, ח)
חז"ל (פרקי דר"א פמ"ו) אמרו שהוא שוחד
לסמאל.

וקשה דהרי אחז"ל (ויק"ר כ"א ד) השטן
עולה שס"ד וימות השנה שס"ה, לומר
דביוה"כ אין שולט השטן, א"כ מה לנו ליתן
לו שוחד ביום שאין לו ממשלה בו.

ונראה לומר, דהנה דרך העולם כששר א'
העבירוהו מממשלתו ומוליכין לו דורון,
נחשב בעיניו, ומחזיק טוב רב למביאו לומר
שבהיותו חוץ מממשלתו החשיבוהו, ומוסיף
אהבה למביאו. (יד יוסף – שפתי כהן)

**"והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל
יעמד חיי" (טז, ט)**

וכן נאמר להלן (פסוק כז) "והקריב את
השעיר החיי" (פסוק כ"א) "וסמך אהרן את
שתי ידיו על ראש השעיר החיי", היינו שג'
פעמים נזכר השעיר המשתלח בתואר חי,
לפני כלות הוידוי ונתינת העונות על ראשו,
וכולן לדרשות כמבואר בתו"כ.

אבל נפלא הדבר, שאחרי שנתן עליו אהרן את
כל עונות בני ישראל, הוזכר השעיר הזה ג"כ
ג' פעמים. (פסוק כ"א) "ונתן אותם על ראש
השעיר", (פסוק כ"ב) "ונשא השעיר עליו...
ושלח את השעיר במדבר", ורק בשם "שעיר"
לבד, ולא נאמר בו "החיי", אע"פ שעדיין חי
הוא אז. ומכאן רמז, שצריכים להשתדל
להמית את שעיר המשתלח (שלא יהיה, אחרי
נתינת העונות על ראשו. ח"ו), דבר שלא נזכר
מפורש בתורה, כהערת הרשב"ם, ורק מפי
השמועה למדנו זאת.

אבל אפשר למצוא בזה גם רמז לדברי חז"ל
(ברכות י"ח) שרשעים בחייהם קרויים
מתים, שמכיון שנתנו על ראש השעיר את כל
עונות בני ישראל ופשיעיהם לכל חטאות, הרי
הוא כמת, ואין לתארו עוד בשם "החיי", כמו
שתארו אותו טרם שנתנו עליו את העונות.

(אונים לתורה)

"ונתן את הקטורת" (טז, יג)
נוכל לראות דבר נפלא ונורא מאוד, שהכה"ג
כשהוא נכנס פעם אחת בשנה בבית קדש
הקדשים, עבודה הראשונה שלו, קודם קבלת
דם הפר וזריקתו, היתה הקטרת הקטורת
כדכתיב בתורה. ואיתא ביומא (דף מ"ד)
שהקטורת היתה מכפרת על חטא הלשון,
וכמ"ש שם יבוא דבר שבחשאי ויכפר על
מעשה חשאי.

מזה נוכל להבין גודל קלקולו של הלשון
שהגיע עד בית קודש הקדשים לפני ולפנים,
ושם צריך לזה כה"ג שהוא האיש המקודש
מכל כלל ישראל, והוא יראה לכפר שם לפני
ה'.

והתבונן עוד אחי בזה, שאף שפעם אחת
בשנה הותר לכה"ג ליכנס לפני ולפנים, לא

הותר לו כ"א בענן הקטורת, להסיר עון
לשוה"ר, ובלא זה חייב מיתה, ואח"כ הזאת
הדם, הרי דעון זה מעכב כל הכפרה דעבודת
פנים, חוקה כתיב בהו כידוע.

גם נוכל כולנו ללמוד מזה הנהגה ישרה,
שבבוא האדם לתקן את עניינו ולשוב
בתשובה לפני ה' על חטאתיו, תחילת הכל
צריך לראות לתקן דבר זה, והיינו חטא
הלשון. ואז תקובל תשובתו, כמו שמצינו
אצל הכה"ג שקודם בואו לכפר עון טומאת
מקדש וקדשיו, אף שהוא גם עון כרת. מ"מ
ציוותה התורה אותו לתקן מתחילה חטא
הלשון ע"י הקטורת. (שמירת הלשון)

**"ואיש איש מבני ישראל ומן הגר אשר
בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר
יאכל ושפך את דמו וכסחו בעפר" (יז, יג)**

טעם למצות כסוי הדם אמרו בב"ר (כ"ב, ח)
דכשהרג קין להבל הניחו על פני השדה, ובאו
חיות ועופות וחפרו וקברוהו, ולפיכך זכו
למצות כסוי.

אך במדרש תנחומא שם (אות י') אמרו, דב'
עופות באו ור' הרג חבירו וחפרו וקברו, ומשם
למד קין וחפר וקבר להבל, וע"ז זכו העופות
לכסוי.

ועוד אמרו רז"ל – והובא בספר "פענח רז"א"
סוף פרשת חיי שרה – דחיה שמרה בתולי
רבקה, ובעבור זה זכו החיות לכסוי.
ועיין לראב"ע ולרבינו בע"ז זכו העופות
בפרפראותיו. (נחל קדומים)

סוף

ועתה מצאתי לרבינו "הרוקח" סימן ש"יט
שכתב וז"ל: למה מכסין דם חיה ועוף ולא
דם בהמה. מצאתי בהגדה, בשעה שהלך
אליעזר וכו', שמא כשנפלה גשרו, והלכו
שניהם ומצאו שם חיות ועופות שמכסין הדם
והבהמה לא יצאת לכסות, להכי מכסין
דמיהן ולא שלה, עכ"ל. (חומת אבן)

**"כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה
לא תעשו וגו' ובחקתיכם לא תלכו" (יח, ט)**
פתח הפסוק "כמעשה ארץ מצרים" וסיים
"בחוקותיהם". ויש להבין את ההבדל בין
מעשה לבין חוקה. וההסבר הוא: האזהרה
של כמעשה ארץ מצרים מתייחסת לעצם
המעשים, ואילו האזהרה של ובחוקותיהם
לא תלכו באה להזהיר מפני חקיו פנימיותו
של הגוי דהיינו עומק תכונותיו. הפעולה
והמעשה הינם תוצאה ותולדה של התכנים
הפנימיים. (הג"ר ירוחם לייבוניץ)

"ואשה אל אחותה לא תקח לצרור" (יח, יח)

לעתיד לבוא יעשה הקב"ה סעודה לצדיקים
ויתנו ליעקב כוס של ברכה בשרך עליו,
ויאמר: אני איני ראוי לברך מפני שנשאתי ב'
אחיות שעלי נכתב בתורה "ואשה אל אחותה
לא תקח" (גמ' פסחים יו"מא). ולכאורה קשה
הלשון שאמר יעקב "שעלי נכתב בתורה" וכי
על יעקב בלבד אמרה תורה את האיסור?
אלא דבאמת יש לדקדק בלשון הכתוב
"ואשה אל אחותה" הרי קודם נשא אישה
ואח"כ לקח את אחותה וא"כ היה צריך
להיות כתוב "ואחות אל אשה לא תקח",
וזהו שאמר יעקב, ודאי עצם האיסור הוא על
כולם. אלא מה שכתבה התורה בלשון הזה
"ואשה אל אחותה" הוא מכוון עליו כי אני
לקחתי מתחילה את האחיות ואח"כ את
האישה כי יעקב עבד בשביל רחל ולקח

תחילה את אחותה ואח"כ את האשה.
(פנינים יקרים)

פנינים לפרשת קדושים

"קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם"
(וי, טו)

יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם" (ויק"ר כד, ט)
תכלית חיי האדם היא שיעשה למען הכלל, ולא אך לטובת עצמו בלבד. וכאשר כך הוא נוהג ומועיל במעשיו לזולתו, אזי כל פעולה שעושה אפילו לגופו שלו, הרי היא מתייחסת אל הקדושה. לכך כל המתוות שאינן דרושות להבראת גופו, אסורות המה, כי הנאות הללו אינן אלא לעצמו. אדם כזה, המסור ונתון בכל לבו ונפשו למען הכלל, דומה הוא להקב"ה, אשר ברא את העולם כדי להטיב עם ברואיו. ברם, אדם שיהיה כל כולו ממש, ללא יוצא מהכלל, נתון כל ימי חייו עבור הכלל בלבד, זה לא ימצא. כי השוואה מוחלטת בין הקב"ה ליציר כפיו היה לא תהיה.

זהו שאמרו חז"ל "קדושתו למעלה מקדושתכם", להורות שרק הוא רצונו ומאודו להטיב, אבל מבריותיו הוא אינו דורש זאת. כי קדושתו למעלה מקדושתם, ורק הוא יכול להטיב עם אחרים בלא להנות עצמו כלל.

לפי רעיון זה קבע רבי עקיבא להלכה, כי "וחי אחיך עמך" – חייך קודמין לשל חברך. כמו כן דרשו חז"ל את מצות "ואהבת לרעך כמוך" רק באופן השלילי – "מה דסני עלך לחברך לא תעביד", שלא יפגע וירע לחברו. אבל בכיוון החיובי, ודאי טובת עצמו קודמת, ואינו חייב לאהוב בפועל את חברו כמוהו ממש. וזה תפקיד האדם בחייו, לאחד את רגשות אהבה לעצמו עם אהבה לזולתו, ולא לעשותן צרות זו לזו.
(רבי שמעון שקופ)

"קדושים תהיו"
מפרש הרמב"ן:

"קדושים תהיו" היא המצוה לא להיות נבל ברשות התורה, לקדש עצמו במותר לו.

⋮

ומבאר הראב"ד:
אם תקדש עצמך במותר לך, מובטח אתה שלא יסיתך היצר עוד אל האיסור; כי ברע שעולה בלבך תאווה אסורה, מיד תשא קל- וחומר לעצמך: אם במותר לי נאסרתי – באסור לא כל-שכן!

כיון שאתה נושא קל-וחומר זה, מובטח לך שאתה פורש אפילו מן ההרהור הרע, כל-שכן מן המעשה.

"קדושים תהיו כי קדוש אני ה'" (שם)
דרש רבי משה מקוסוב:

לכל מלכות יש דגל וגוון מיוחד, והדגל של הקב"ה היא הקדושה, "כי קדוש אני ה'". לפיכך אתם ישראל אשר חוסים תחת דגלי, קדושים תהיו, אל תטשטשו ואל תחליפו את הגוון המיוחד לדגלי...

"איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו"
(וי, א)

כותב בספרו רבי חיים-יוסף-דוד אזולאי (חיד"א):

הליכות והלכות

מקצת דיני הלכות שכר שכיר

התורה מצוה אותנו לתת שכר שכיר בזמנו וקבלו חז"ל שאם גמר את העבודה ביום לפני השקיעה חייב לשלם לו עד השקיעה ואם גמר לאחר שקיעת החמה זמנו כל הלילה.

ואם אחר את השקיעה ישתדל לתת בין השמשות לפני צאת הכוכבים.

ואפילו בערב שבת שמסיים לפני השבת חייב לתת לפני שבת. אם הוא משלם לו פעם בשבוע אז אם סיים מלאכת השבוע ביום שישי ביום חייב לתת לו לפני שבת, וכן בשכיר חודש תלוי בזמן סיום החודש ואז עובר אם לא שילם ביום סיום החודש.

אין עובר על איסור זה אלא אם יש לבעל- הבית כסף אבל אם אין לו לא עובר, ואם יש לו בפקדון אצל אחר או הלוה כסף והגיע עמו הפרעון של החוב זה נחשב כמי שיש לו כסף וחייב לדאוג לגבות את חובו ולשלם שכר שכיר בזמנו, ומוסיף החפץ חיים שאפילו אין לו רק יכול להשיג הלוואה, צריך לקחת הלוואה ולקיים מצוה דאורייתא תשלום שכר שכיר בזמנו.

ואם יש לו רק חלק מהכסף חייב לתת את מה שיש לו ויש להעיר שאפילו שילם משכורת רק לא שילם את כל המגיע לפועל גם עובר איסור "בל תלין".

אין בעל הבית עובר איסור זה אלא אם הפועל תבע את שכרו או שבה אליו להודיעו על גמר העבודה ורמז לו בזה שרוצה את שכרו אבל אם הפועל לא תובע ולא רומז אין עובר. וכן פועל שרגיל לקבל שכרו רק שעושים חשבון את שעות העבודה ואז משלם לו שכרו, וכן אם ידוע שבעל הבית משלם רק ביום מסוים כגון יום השוק או יום שגובה חובות הלקוחות אזי במקרים אלו לא עובר באיסור זה עד יום זה (יום השוק וכדומה) עבר זמנו ולא שילם ועבר איסור תורה של בל תלין אפילו שלאחר זמן זה לא עובר איסור נוסף אלא עובר איסור דרבנן של: "אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתו, ויש לו" שאיסור זה נאמר גם ממצב שלא היה לבעל הבית לתת בזמנו והשיג כסף חייב מיד לשלם לפועל.

דין זה של שכירות נאמר גם בקבלנות כגון נתן לאומן לתקן כלי או מכונת למכונאי וזמן מחיוב של התשלום זה בזמן שלוקח את החפץ מיד המכונאי כגון שנתן מכונת לתיקון והמוסד הודיע לו שהמכונת מתוקנת אפילו עברו כמה ימים ורק אז בא לקחת את המכונת, יעבור בעל המכונת איסור אם לא ישלם באותו יום שלקח חזרה את המכונת ולא מרגע ההודעה.

הערה חשובה: דין של שכר שכיר בזמנו נאמר רק אם בעל הבית בעצמו שכר את הפועל אבל אם שלח שליח והשליח שכר בשם בעל הבית אין השליח עובר כיון שלא אחראי לתשלום ואין בעל הבית עובר כיון שהוא לא שכר בפרוש רק על ידי שליח אבל עובר איסור דרבנן "של על תאמר לרעך, (כנזכר לעיל).

סמך כיבוד אב ואם לשבת, רמז למה שאמרו בזהר שכשיחדש הבן חידושים בשבת, מעטרין לאביו ואמו בעולם-הבא.

וזהו שהכתוב רומז, כי יכבד ביום שבת לאביו, אף כי אחרי מותו.

⋮

מספרים על רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא, בעל "יסוד ושורש העבודה", שלפני עשיית כל מצוה היה אומר שלוש פעמים "לשם יחוד" – לשם המצוה עצמה, לשם כיבוד-אב, ולשם כיבוד-אם; שכתוב בזהר הקדוש כי בכל מצוה ומעשה טוב שהאדם עושה, הריהו גורם נחת וכבוד להוריו בעלמא דקשוט.

ובזהר פרשת "יתרו" כתוב: "כבד את אביך ואת אמך" – בעובדי דכשרין, דא איהו יקרא דאבוי ודאמיה!

⋮

סח רבי אריה-לייב הכהן, בנו של ה"חפץ חיים":

אבא ז"ל היה אומר לילדיו בבדיחותא: בכיבוד אב-ואם נוהרתם מעט, אבל ב"איש אמו ואביו תיראו" לא נוהרתם, מחמת שלא נזדמן לכם אף פעם לקיימה, כי התהלך עמנו כרע ואח, דיבוריו ותוכחותיו היו משוחים בשמן-המור ולא הקפיד עמנו בשום פעם על כבודו, וזולת בשביל כבוד שמים....

⋮

רבי אברהם-שמואל מפרסבורג היה אומר: לא רק בזמן שאדם זקוק להוריו, על מנת שיפרנסוהו בזמן והלבשה, הריהו מחוייב לכבדם, אלא אפילו גם "איש" בהיותו כבר איש העומד ברשות עצמו, ואינו זקוק להם כלל, גם אז מחוייב הוא לכבדם כראוי....

"ולא תשקרו איש בעמיתו" (וי, יא)

במסכת שבת דף ק"יח "אמר רבי יוסי: מיימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחוריי" מפרש רבי יוסף זונדל מסלנט שדובר אמת אינו צריך לחשוש שדבריו יסתרו זה את זה לכן הוא לא צריך לפתח חוש זכרון מופלג. אך מי שמרגיל עצמו בשקרים חושש שמה ימצא שקרן כאשר יסתור דבריו, ועל כן הוא מפתח חוש זכרון, ותמיד חוזר אחרוניית לבדוק האם אמר דברים אחרים אשר יגלו את קלונו וזאת כוונת ר' יוסי שהוא אמר תמיד את האמת ולא היה צריך לחזור אחרוניית במחשבתו שלא אמר דברים סותרים.
(רבי יוסף זונדל מסלנט)

"פרקי אבות – פרק ג"

הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" מה שאמרו הכל בלשון נוכח: אתה הולך, אתה עתיד ליתן וכו' ולא אמר בלשון נסתר: יסתכל האדם בשלושה דברים מאין בא, לאן ילך ולפני מי הוא עתיד ליתן וכו'! כי באמת אנו רואים בחוש כי כל אדם בעת שהולך הוא ללוות מת יודע בברור שהאדם עתיד למות ואעפ"כ אין זה פועל בנפשו פעולה רבה ולפעמים אין זה פועל כלל וכל זה משום שהוא מצייר בדימונו שרק פלוני מת. אבל התנא בא להורות לנו שהעיקר שהאדם יצייר לפניו תמיד את מצבו העתידי לבוא עליו ולכך אמר אתה הולך, אתה עתיד ליתן דין וחשבון כלומר אתה בעצמך ולא רק זה שאתה מלווה אותו כעת לבית עולמו.
(נדחי ישראל פי"ב)

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמרים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

"דברי רוס מעלתו נאמנים עלי, והחלב אסור עלי", ענה הגאון...
כעס האציל: "אם כן, נצטויתם שלא לתת אמון בהבטחות נכרים!"
קרא לרועה עדרו ושאלו: "אמר, החלבת בעצמך את הפרות?"
"כן, השיב, ופניו חורר,
"מדוע, נבעתת", חקר הרוזן.
"לא ידעתי שהטעם יורגש בחלב" גמגם,
"חלבתי את הכמות היומית ופרה אחת בעטה בכלי. פחדתי שירוגש מחסור ויאשימוני. לפיכך מהרתי לביתי וחלבתי את אתוני, ערבתי את חלבה בחלב הפרות, כדי שלא תחסר הכמות הרגילה..."
חפרו פני הרוזן, וביקש סליחת הגאון.

(מאורן של ישראל, ח"ב עמ' טז)

סח הגאון רבי שלמה הימן זצ"ל, כי רבנו עקיבא איגר זצ"ל שהה באכסניה במינסק לרגל נישואי אחד מבניו, ובליל שבת קודש תמה: "כמה חשוך כאן!"
השתאו כולם, שכן האכסניה מוארת היתה בהמון נרות.
חקרו ודרשו, והובהר שכאשר שהו בבית הכנסת בא פרץ רוח וכיבה כל הנרות, חרד בעל האכסניה לכבודם של האורחים ולמוניטין של האכסניה, לא עמד בנסיון והורה לנכרי להדליק את הנרות.
והבינו, מדוע לא ראה הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל מאומה.. (מאורן של ישראל ח"ב עמ' קס"ז)

ובאותו ענין, סח הגאון רבי זאב וולף רוזנרטן שליט"א, שכאשר אושפז הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל בבית החולים בשוץ ושהה שם כמה חדשים סח כברך אגב שלא ראה אחיות במחלקה!
(עבודת והנהגות לבית בריסק ח"ג עמ' ר"ח)

ואגב אתיק כן עצה אחת הנוגעת לענין איסור גזל ועושיק שכר שכיר, והיא: שכל אדם שמבקש לאדם אחר שיעשה לו איזה פעולה בשכר, יקצוב עמו המקח בתחלה, דאי לא הכי, עלול מאד להיות גזלן ועושיק שכר שכיר, אם לא ירצה להיות ותתן גדול בממונו כדי לצאת מן הספק, דהלא עפ"י רוב יצטרך האדם למאות פעולות בכל שנה. ומצוי מאד שאחר הפעולה, יש ויכוח בין האומן ובעה"ב בענין תשלום השכר. ולכשיפרדו. כל אחד חושב בנפשו שהוא נגזל מן השני. רק שאינו רוצה לריב עמו. אבל אינו מוחל לו בלב שלם, ולפעמים יש ג"כ מריבה ביניהם, ומדינא הוא כמנהג המדינה, לפי המקום והזמן, ואם יפחות לו אפילו פרוטה אחת, יקרא עבור זה מן התורה בשם גזלן ועושיק שכר שכיר, ומי יוכל לידע את מנהג המדינה בכל פעולה לפי עניינה, ובעל כרחו – אם ירצה לצאת ידי חובתו בלי פקפוק – יהיה מוכרח תמיד ליתן לבעל המלאכה כפי מה שהוא רוצה, וזה ג"כ קשה מאד.
על כן הרוצה לצאת ידי שמים, יקצוב עמו בתחלה, ויצא מידי כל ספק. וגם הבעל מלאכה יזיל לו עיניו. כי אז הברירה בידו ליתן לאחר, ובפרט מי שהוא ת"ח בודאי יעשה כן, דאי לא הכי – מלבד חשש גזל ועושיק שכר שכיר – מצוי מאד חילול ה' עי"ז, שאינו נתן לאומן כפי רצונו, שהאומן יאמר שהת"ח גזל אותו.

(תמים שפתים)

מעשה חכמים

מעשה בגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שבקר אצל רוזן נכרי בעירו פוזנא. כבדו בכוס חלב, ונמנע מלשתות. הסביר שחכמינו אסרו חלב שחלבו נכרי, שמא ערב בו חלב טמא. "ואם אבטיח לכבודו שבעדרי יש פרות בלבד, יאמין למלתי!" חקר הרוזן.

"ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלקיך"
"ולא תשבעו" – לשון רבים. "וחללת" – לשון יחיד. הנה הלאו כולל ב' אופנים: בין שנשבע שאכל ולא אכל, או שנשבע להבא שיאכל ולא אכל, אבל חילול ה' ליכא רק במי שמשקר בשעת השבעה כלומר שנשבע על העבר שאכל ולא אכל. אבל נשבע על העתיד ולא קיים אין זה חילול ה'. (ערויך רש"י שבעות מ"ו). לכן הלאו כתוב בלשון רבים "ולא תשבעו" כי כולל את ב' האופנים לשעבר ולהבא, אבל "וחללת" כתוב בלשון יחיד כי חילול ה' יש רק בנשבע על העבר ולא על העתיד.

"לא תעשוק את רעך ולא תגזול"
אי זהו עושק? זה שבא ממון חבירו לתוך ידו ברצון הבעלים, וכיון שתבעוהו, כבש הממון אצלו בחזקה ולא החזירו, כגון שהיה לו ביד חבירו הלואה או שכירות והוא תובעו ואינו יכול להוציא ממנו מפני שהוא אלם וקשה, וע"ז נאמר "לא תעשוק את רעך".
איזהו גזול, זה הלוקח ממון האדם בחזקה, כגון שחטף בעבדו ובהמתו ונשתמש בהן, או שירד לתוך שדהו ואכל פירותיה וכל כיוצא בזה הוא גזול, כענין שנאמר (ש"ב כ"ג כ"א) "ויגזול את החנית מיד המצרי". (הרמב"ם גזילה ואבידה א, ג, ד)

וראיתי אנשים שמשתמשים בילד קטן באיזה תשישי, ומבטיחין להם שיתנו להם אח"כ דבר מה עבור זה, ולבסוף לא יתנו להם כלום. ושלא כדון עבדי, דאיסור כבישת שכר שכיר שייך אפילו במלאכת פרוטה אחת, ואפילו בקטן שייך זה, ואפילו לאחר את זמנו אסור דשייך בו בל תליו, וכ"ש לכבוש לגמרי דאסור.

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יג אייר	יב אייר	יא אייר	י אייר	ט אייר	ח אייר	ז אייר
שקיעה 7:53	רבי מסעוד אביהצירא אביו של הבבא סאלי		רבי יצחק אלפסי הר"ף		רבי ישעיה פיק מח"ם מסורת הש"ס	רבי שלמה אפרים ליבנשיץ מח"ם בלי יקר
						שקיעה 7:47

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה